

*Синкова Олена Михайлівна,
доктор юридичних наук,
професор кафедри адміністративного і
фінансового права,
Донецький національний університет*

РОЗВИТОК ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ДОСТУП ДО ГЕОІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ

При самому загальному підході геоінформаційну систему можна визначити як сучасну комп'ютерну технологію, що дозволяє поєднати модельне зображення території (електронне відображення карт, схем, космо-, аерозображень земної поверхні) з інформацією табличного типу (різноманітні статистичні дані, списки, економічні показники тощо). Також, під геоінформаційною системою розуміють систему управління просторовими даними та асоційованими з ними атрибутами. Конкретніше, це комп'ютерна система, що забезпечує можливість використання, збереження, редагування, аналізу та відображення географічних даних. Геоінформаційна система - це сукупність організаційних і технічних засобів для збереження та обробки інформації з метою забезпечення інформаційних потреб користувачів (абонентів).

Загальні питання доступу до інформації розглядалися у працях І. Арістової, І. Бачило, К. Белякова, Г. Виноградової, Т. Єршова, В. Копилова, Б. Кормича, А. Марущака, М. Рассолова, В. Речицького, В. Серьогіна, В. Сідака, І. Цимбалюка, О. Червякової, М. Швеця та деяких інших вчених.

Питаннями інформаційного забезпечення та застосування ГСП та ГІС при прийнятті рішень в органах державної влади займалися як зарубіжні так і вітчизняні вчені-економісти і управлінці, а саме: В.Б. Авер'янов, Г.В. Атаманчук, А.М. Голубцов, С.М. Кваша, Ю.О. Лупенко, М.М. Білинська, А.М. Каменський, Г.Г. Кірейцев, В.В. Сопко, Я.Л. Ейдельман; вчені-географи: Світличний О.О., Плотницький С.В., Капралов Е.Г., Тікунов В.С., Баранов Ю.Б.

Метою статті є з'ясування особливостей застосування окремих положень Закону України від 13 січня 2011 р. «Про доступ до публічної інформації», інших нормативних актів стосовно доступу до інформації, що знаходиться у геоінформаційних системах, та вироблення пропозицій щодо удосконалення їх окремих положень.

Правовий режим геоінформаційних систем встановлюється Законом України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах» від 05 липня 1994 р. Закон визначає порядок доступу до інформації в інформаційних системах, у тому числі у геоінформаційних, перелік користувачів та їх повноваження стосовно цієї інформації. Законом, зокрема, встановлено що доступ до інформації в геоінформаційних системах, яка є власністю держави, або інформації з обмеженим доступом, вимога щодо захисту якої встановлена законом, перелік користувачів та їх повноваження стосовно цієї інформації, визначаються законодавством. У випадках, передбачених законом, доступ до інформації, яка знаходиться у геоінформаційній системі, може здійснюватися без дозволу її власника в порядку, встановленому законом [1].

Ст 5. Закону « Про інформацію» від 2 жовтня 1992 р. встановлює загальні вимоги доступу до інформації, закріплює, що кожен має право на інформацію, на можливість вільного одержання, використання, поширення, зберігання та захисту інформації, необхідної для реалізації своїх прав, свобод і законних інтересів [2]. У цьому Законі знайшли закріплення загальні засади міжнародного законодавства, що регулює інформаційні відносини, зокрема, Окінавської хартії глобального інформаційного суспільства [3].

Стандарти географічної інформації серії ISO 19100 встановлюють вимоги до інформації, що стосується об'єктів або явищ, які безпосередньо чи опосередковано пов'язані з місцеположенням відносно Землі. Зокрема, стандарт ISO 19101 визначає методи збирання, аналіз, доступ, подання та передавання ГІС-даних у цифровому/електронному вигляді між різними

користувачами і системами. В ISO 19101 поєднується детальний опис понять географічної інформації з поняттями інформаційних систем [4].

В Глобальному ресурсно-інформаційному банку даних, створеному під егідою ООН об'єднуються цифрові дані про навколишнє середовище, зокрема дані про земельні ресурси. Географічні інформаційні системи поєднують різноманітні дані, частина з яких належить до публічної інформації [5]. Це обумовлено тим, що використання геоінформаційних систем може забезпечити ключові механізми вирішення заходів держави, зокрема, для здійснення державного контролю за використанням земель та їх моніторингу, ведення державного земельного кадастру тощо.

Публічна інформація з ГІС-систем використовується як для прийняття управлінських рішень в органах державної влади, так і для надання державних послуг [6].

Формування ГІС-даних та широке використання геотехнологій відповідає сучасним потребам більшості конкретних завдань публічного управління.

Саме тому необхідно переосмислити традиційні та проаналізувати додаткові вимоги до геопросторових даних як різновиду публічної інформації.

Поняттям публічної інформації охоплюється відображена та задокументована будь-якими засобами та на будь-яких носіях інформація, що була отримана або створена в процесі виконання суб'єктами владних повноважень своїх обов'язків, передбачених чинним законодавством, або яка знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, визначених цим Законом [7].

Прийнятим 13 січня 2011р. Законом України «Про доступ до публічної інформації» встановлено принципи доступу до публічної інформації, тому числі до публічних ГІС-даних, зокрема: прозорості та відкритості діяльності суб'єктів владних повноважень; вільного отримання та поширення інформації, крім обмежень, встановлених законом; рівноправності, незалежно від ознак раси, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та

соціального походження, майнового стану, місця проживання, мовних або інших ознак.

Обмеження доступу до геопросторової інформації, що знаходиться у геоінформаційних системах, може здійсню відповідно до законодавства при дотриманні сукупності таких вимог:

а) виключно в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню геопросторової інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя;

б) розголошення геоінформаційної інформації може завдати істотної шкоди цим інтересам;

в) шкода від оприлюднення геоінформаційної інформації переважає суспільний інтерес в її отриманні.

Інформація з геоінформаційних систем з обмеженим доступом має надаватися розпорядником геоінформаційної інформації, якщо він правомірно оприлюднив її раніше.

Виходячи із положень законів «Про інформацію», «Про доступ до публічної інформації», необхідно зазначити, що інформація з геоінформаційних систем, що належать державі, може надаватися за запитами громадян та юридичних осіб в частині, що стосується їх діяльності.

Необхідно також підкреслити, що Закон «Про доступ до публічної інформації» потребує подальшого удосконалення, у тому числі й щодо диференціації відомостей, що знаходяться у геоінформаційних системах і мають публічний характер.

Список літератури

1. Закон України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах» від 05 липня 1994 р. //Відомості Верховної Ради України. – 1994. – N 31. – ст.286.

2. Закон України «Про інформацію» від 2 жовтня 1992 р. //Відомості Верховної Ради України. – 1992. – N 48. – ст.650.
3. Окинавская хартия глобального информационного общества (Окинава, 22 июля 2000 г.) – <http://g8russia//g8/history/okinawa 2000/4/>
4. Офіційний сервер ЮНЕПКОМ [Електронний ресурс]. - Режим доступу: [http:// www.unepcom.ru](http://www.unepcom.ru)
5. Карпінський Ю., Лященко А. Стратегія формування національної інфраструктури геопросторових даних в Україні. - К.: НДІГК, 2006. - 107 с. - (сер. “Геодезія, картографія, кадастр”)
6. Рідей Н., Горбатенко А. Державне регулювання земельних ресурсів на геоінформаційній основі // Публічне управління: теорія та практика. Збірник наукових праць .- 2010.- № 2. – С. 144-146.
7. Закон України «Про доступ до публічної інформації» від 13 січня 2011р. //Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 32. – Ст. 314.